

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 131/17
U Luxembourg 5. prosinca 2017.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-451/16
MB protiv Secretary of State for Work and Pensions

Nezavisni odvjetnik Bobek smatra nezakonitim zahtjev nacionalnog prava u skladu s kojim osoba koja je promijenila spol ne smije biti u braku kako bi ostvarila pravo na državnu starosnu mirovinu

Takav je zahtjev nespojiv s Direktivom Unije o jednakom postupanju između muškaraca i žena

Osoba MB rođena je 1948., nakon rođenja upisana je kao muško dijete te je 1974. sklopila brak. Godine 1991. počela je živjeti kao žena te se 1995. podvrgnula operaciji promjene spola. Međutim, osoba MB nije podnijela zahtjev za izdavanje neograničene potvrde o priznanju spola, u skladu s nacionalnim pravom, s obzirom na to da je u to vrijeme podnositelj takvog zahtjeva koji je u braku trebao poništiti svoj brak, jer u skladu s pravom Ujedinjene Kraljevine istospolni brakovi nisu bili dopušteni. Osoba MB i njezina supruga nisu željele poništiti svoj brak.

Osoba MB je 2008. navršila 60 godina života, što je dob za odlazak u mirovinu za žene rođene prije 6. travnja 1950. Podnijela je zahtjev za državnu starosnu mirovinu. Zahtjev je odbijen s obrazloženjem da ne posjeduje neograničenu potvrdu o priznanju spola te se stoga za potrebe utvrđivanja njezine dobi za odlazak u mirovinu ne može smatrati ženom. Osoba MB je tu odluku osporavala pred nacionalnim sudovima. Tvrdila je da uvjet u skladu s kojim osoba ne smije biti u braku predstavlja diskriminaciju protivnu pravu Unije.

Direktivom Unije¹ zabranjena je diskriminacija na temelju spola kad je riječ o državnim davanjima, uključujući starosne mirovine. Direktivom je predviđena iznimka od te zabrane, u skladu s kojom države članice mogu iz njezina područja primjene isključiti utvrđivanje dobi za odlazak u mirovinu s ciljem pružanja starosne mirovine. Ujedinjena Kraljevina iskoristila je to pravo te je za žene rođene prije 6. travnja 1950. utvrđena dob za odlazak u mirovinu 60 godina, a za muškarce rođene prije 6. prosinca 1953. ona iznosi 65 godina.

Međutim, u vrijeme kad je osoba MB pokrenula postupak pred nacionalnim sudovima, stečeni spol transrodne osobe nije bio priznat u svrhu utvrđivanja dobi potrebne za državnu mirovinu ako je osoba o kojoj je riječ bila i ostala u braku². Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine pita Sud je li takvo stajalište spojivo s Direktivom.

U današnjem mišljenju, nezavisni odvjetnik Michal Bobek smatra da se **zahtjev u skladu s kojim za ostvarenje prava na državnu mirovinu osoba ne smije biti u braku, a koji se primjenjuje samo na transrodne osobe** protivi Direktivi. Prema njegovu mišljenju, to **predstavlja izravnu diskriminaciju na temelju spola koju nije moguće objektivno opravdati**.

Kako bi došao do tog zaključka, nezavisni odvjetnik ocijenio je pitanje predstavljaju li okolnosti slučaja izravnu diskriminaciju na temelju spola. Značajka izravne diskriminacije nejednako je

¹ Direktiva Vijeća od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL 1979., L 6, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 7.)

² Unutarnja situacija u Ujedinjenoj Kraljevini se promijenila. Zakon o braku (istospolni parovi) iz 2013. stupio je na snagu 10. prosinca 2014. Njime je istospolnim parovima omogućeno sklapanje braka. Prilogom 5. tog zakona izmijenjen je članak 4. Zakona o priznavanju spola na način da on sada predviđa da Odbor za priznavanje spola mora podnositelju zahtjeva koji je u braku izdati neograničenu potvrdu o priznanju spola ako se njegov bračni drug s time slaže.

postupanje prema usporedivoj skupini osoba zbog njihovih „zaštićenih obilježja” (u ovom slučaju njihova spola).

Nezavisni odvjetnik uputio je na prethodnu sudsku praksu Suda u kojoj je potvrđeno da zabrana diskriminacije na temelju spola obuhvaća diskriminaciju na temelju promjene spola.

Nadalje, nezavisni odvjetnik zauzeo je stajalište da prilikom utvrđivanja spolne diskriminacije u kontekstu promjene spola relevantna skupina za usporedbu ovisi o okolnostima slučaja. Nezavisni odvjetnik prikladnom skupinom za usporedbu u ovom slučaju smatra cisrodne žene, jer je riječ o pristupu mirovinskim davanjima transrodnih žena, u usporedbi sa cisrodnim ženama.

Naposljetku, nezavisni odvjetnik zaključuje da je riječ o nejednakom postupanju, s obzirom na to da je za pristup cisrodnih osoba državnoj starosnoj mirovini irelevantan bračni status, dok se na transrodne osobe u braku primjenjuje zahtjev da moraju poništiti svoj brak.

Nezavisni odvjetnik smatra da se takva razlika u postupanju na temelju spola ne može opravdati. Izravna diskriminacija na temelju spola dopuštena je samo u posebnim slučajevima navedenim u Direktivi. Odstupanje kojim se državama članicama omogućava da zadrže različitu dob za odlazak u starosnu mirovinu za muškarce i žene ne opravdava razliku u postupanju između transrodnih osoba i osoba čiji spol nije rezultat promjene spola.

Nezavisni odvjetnik u nastavku razmatra širi doseg slučaja.

Navodi da bi se moglo smatrati da je u ovom predmetu ustvari riječ o uvjetima za priznanje promjene spola, a ne o uvjetima za pristup državnoj starosnoj mirovini.

Nezavisni odvjetnik slaže se da je na državama članicama da odrede uvjete pravnog priznanja promjene spola osobe. Međutim, ne prihvaća argument u skladu s kojim to onemogućava zaključak o nezakonitom postupanju zbog toga što zahtjev da osoba nije u braku nije izravan zahtjev za pristup državnoj starosnoj mirovini nego zahtjev za priznanje promjene spola, a čiji su uvjeti u nadležnosti država članica.

Pojašnjava da bi se, prema njegovu mišljenju, takvim pristupom područje primjene prava Unije o zabrani diskriminacije na temelju spola učinilo u potpunosti ovisnim o različitim uvjetima predviđenima na nacionalnoj razini, koji bi na kraju „zaobilaznim putem” doveli do diskriminacije. Nezavisni odvjetnik podsjeća da države članice svoje nadležnosti moraju izvršavati na način koji je u skladu s pravom Unije, a osobito s odredbama koje se odnose na načelo nediskriminacije.

Međutim, nezavisni odvjetnik jasno je dao do znanja da njegov zaključak ne znači da države članice moraju priznati istospolne brakove. Naime, sve što se zahtijeva od države članice je da omogući pristup svim davanjima o kojima je riječ neovisno o tom konkretnom uvjetu da osoba nije u braku. Države članice i dalje imaju slobodu odlučivanja o tome hoće li ili ne dopustiti istospolne brakove.

Zaključno, nezavisni odvjetnik ponavlja da ovo nije predmet o istospolnim brakovima, nego o kombinaciji više uvjeta koji stvaraju vrlo neobičnu situaciju. Ta je situacija djelomično uzrokovana odstupanjem od jednog od temeljnih načela prava Unije, čime se omogućava izravna diskriminacija na temelju spola, kad je riječ o pristupu starosnoj mirovini, što nije samo iznimka nego se očekuje i da će postupno nestati, usklađivanjem dobi za odlazak u mirovinu muškaraca i žena u Ujedinjenoj Kraljevini. U tom će slučaju, stoga, nestati i izvor problema u ovom predmetu.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća nezavisnih odvjetnika je predložiti Sudu, u punoj neovisnosti, pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) mišljenja objavljuje se na stranici CURIA na dan čitanja.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke s objave presude nalaze se na "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106